

טבלה	מפיהם ולא מפי כתבם	שטרות	סברה:
תוספות	אולי עד אחד בכתב, שהעד מדבר כאילו יודע ולא מגיש הכתב לב"ד, או שלא נכתב לשם עדות.	כל כדות בכתב נחשב שטר.	עדות בכתב הוי עדות גמור
רמב"ם	כל כתב מיועד לראיה. (אבל מדרבנן, יש שטר ראיה)	כל שטר מיועד ליצירת חלות.	כיון שעשה חלות יצע העדות כבר לפועל וכנחקרה בב"ד
ר חיים	שטר ראיה	שטר קנין\חלות	דין שטר.
נתיבות	שטר ראיה- עדות על סוף דבר (העדות היא מפי כתבם)	שטר קנין\חלות- עדות על תחילת דבר, והעדות על הקנין דרך אנן סהדי.	בשטר קנין יש אומדנה שכתבו הבעלים, ואנן סהדי שזה שנמצא בידי השני אומר שנתנו הראשון והקנה.
רמב"ן	דבר המיועד להעיד לב"ד (affadavit)	כל שטר: המיועד לתועלת בין האנשים, כולל שטר ראיה, כיון	

	שהיא לתועלת יצירת החיוב הלוואה ביניהם (contract)		
	חסמו ביומו ואורחיה להכי	לאו ביומו, או לאו אורחיה	רש"י
	כתוב על ידי מי שיכול להעיד, וכתוב שלא בב"ד.	כתוב על ידי מי שלא יכול להעיד בב"ד, או שכתוב בב"ד.	תוספות רי"ד
כתב = הגדה, ולא עדות. ולכן צריך שעד יהא שם, אחרת אין עדות.	העד שם עם העדות "ומה שכתוב כאן אני מעיד"	מוגש בלי העד	ריטב"א
העידו כבר- שטר, אל העידו עדיין- עדות בכתב	יוצא מתחת ידי הבעלי דבר	יוצא מתחת ידי העדים	רי"ף
העידו כבר- שטר, אל העידו עדיין- עדות בכתב	עדותו כבר עומד מעצמו	עדותו עדיין תלוי בידי העדים.	ראב"ד
דעת המתחייב	יש דעת המתחייב	אין דעת המתחייב	בעל המאור
תלוי בבהירות וסמכות של הכתב בפני	ברור ובכתב ידם	איננו בכתב ידם	מרדכי

<p>עצמו. אם ברור ומשכנע הוי עדות.</p>			

שולחן ערוך חושן משפט הלכות הלואה סימן מו סעיף לה

חתם בשטר עד שלא נעשה חתנו, ונעשה חתנו, הוא אינו יכול להעיד על כתב ידו, אבל אחרים מעידים שמכירים חתימתו, אפילו לא ראוהו עד שנעשה חתנו. ויש מי שאומר דהיינו דוקא כשהשטר יוצא מתחת יד אחר, אבל אם יוצא מתחת יד העדים, לא.

נתיבות המשפט ביאורים סימן מו ס"ק יט

[יט] אבל אם יוצא מתחת ידי העדים. ומקור הדברים נובעים מהרי"ף פרק ארבעה אחין [יבמות ט' ע"א מדפי הרי"ף], שכתב לתרץ הקושיא שהקשה מהא דיבמות [ל"א ע"ב] דאמר התם, אי לא דכירי, רחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם, והא סומכין על עדות שבשטר. ותירץ דלא ה"ל מפי כתבם כי אם בדאיתא לשטר תחת יד סהדי, דאי בעי כבשיה לשטרא, אבל שטר דנפיק מתחת יד המלוה, כיון דמסרו ליה לא יכלו למיהדר, הוי כהגדה בהאי שעתא, ומזה נצמח הדין שכתב הב"י כאן [מחודש ל"ב]. מאמנם הדברים תמוהים מאוד, דהא (הרמב"ם) [הרמב"ן בספר הזכות שם] והראב"ד [והר"ן] [ונהנמוקי יוסף שם] תמהו בדברי הרי"ף הללו, דא"כ נפסול הרבה שטרות המונחים תחת ידי סהדי ואין זוכרין העדות. ועוד, דהא שם בקדושין על כרחך כבר נמסר ליד האשה להתקדש בו והוי כנחקרה עדותן ואפ"ה הוי מפי כתבם. ותירצו דדוקא בקדושין דלא ראוי למיתביה השטר להבעל דבר כמו בשטר קדושין דלא חזי למיתבי לאשה, הוי מפי כתבם, אבל בשטר שראוי ליתן להבעל דבר, אף שהוא תחת יד העדים הוי כפקדון ביד העדים והוי כנחקרה עדותן תיכף. ולפ"ז דברי השו"ע תמוהים, דהא בשטר הוי כנחקרה עדותן תיכף, וכן הקשה בתומים [סקל"ח]. ועוד קשה לי, דהא הרי"ף כתב עיקר דבריו גבי כשהעדים אין זוכרין עדותן, וא"כ היה לו להשו"ע להביא הך דינא דהרי"ף לעיל [סעיף י'] גבי אין זוכרין עדותן, וכתבו שלא במקומו. וגם בעיקר דברי הרי"ף קשה לי, לפי מה שפירשו הרמב"ן [והר"ן] [ונהנמוקי יוסף] דבריו דהעיקר תלוי אם ניתן למסור השטר ביד הבעל דבר או לא, וא"כ קשה לשונו מאד מה שכתב דאי בעי כבשיה ליה (ולסהדותא הוא כלל) [לשטרא ולא מסהדי], ולפי דעת הרמב"ן לא תליא בזה כלל, דהא בשטר שראוי ליתן להבע"ד מהני אף על גב דאי בעי כבשיה. וגם קשה מה שתמה הב"י בלשון הרי"ף, ע"ש בב"י סימן כ"ח [סעיף ט"ז]. ועוד יש לי לדקדק במה שכתב הרי"ף דאי בעי כבשיה ליה לשטרא, שהיה לו לומר דאי בעי קלתיה לשטרא כמו דאמר גבי שלישי. ועוד תמיה לי במ"ש הרמב"ן והראב"ד בקושייתם שהקשו דא"כ נפסול כמה שטרות שמונחים תחת יד העדים ואין זוכרין וכו'. הא מאי קושיא, הא בשטר שהוא דומיא דשטר קדושין דמיירי מיניה הרי"ף שצריך מסירה, על כרחך אין זוכרים שצוה להם כלל לחתום ולמסור, דכשזוכרין שצוה להם למסור, אפילו אינו יודע מהלואה השטר כשר, דהא העדים לעולם אין צריכים לראות ההלואה, רק כשמצוה להם למסור, סגי, ועל כרחך מיירי שאינן זוכרים כלל מצואת המסירה ואז בודאי נפסלין, כדן מצא שטר אצלו ואינו יודע מה טיבו שמונח עד שיבוא אליהו, דהכא ג"כ איכא לספוקי שמא הלואה הפקידו, ועוד דהא צריכין להימלך עם הלואה קודם הנתינה.

לכן נ"ל בדעת הרי"ף, דכונתו דאין הגדה שבשטר חשיב הגדה וכמו שנחקרה, רק במקום שמי שרואה השטר יודע להעיד מתוך השטר שזה לוח מזה, אז הוי השטר כנחקרה עדותן בב"ד, ומי שרואה בשטר ומעיד, הוי כמעיד ראיתי עדות שנחקרה בב"ד, כמו שכתבו התוספות בכתובות דף כ' [ע"א] בד"ה ור"י אמר. אבל במקום דאף אם השטר נכתב ומ"מ מי שרואה בשטר אינו יכול להעיד על המעשה, לא הוי הגדה שבשטר הגדת עדות כלל, דהא השטר אינו מעיד כלום, דהא אף מי שרואה בשטר אינו יודע עדיין אם נעשה כלל המעשה שכתוב בשטר. ולזה נראה דיש חילוק בין שטר הקנאה לשאר שטרות, דבשטר הקנאה דהדין הוא דאפילו אם נמצא בשוק יחזיר לבעליו, וא"כ אפילו השטר תחת יד העדים הוי כנחקרה עדותן בב"ד, דהא השטר מגיד לכל מי

שרואה בתוכו שפלוני חייב לפלוני מנה אף שהוא ביד העדים עדיין, דהא בשטר הקנאה לא בעינן מטי לידיה, ואפילו אם רואים אותו מונח באשפה, יכולין להעיד שזה נתחייב לפלוני מנה, רק לפעמים יש חשש פרעון כשהוא אחר זמן הפרעון, אבל מ"מ יכולין להעיד שזה נתחייב לפלוני מנה, ונ"מ בעדותן לכמה דברים, כגון כשטוען הלוח לא לוייתי וכיוצא בו, מש"ה הוי הגדה שבשטר עדות גמורה, משא"כ בשטרי דלאו הקנאה דלא הוי שטר עד שנמסר ליד המלוה, מש"ה כל זמן שהוא עדיין ביד העדים לא הוי סהדותא כלל אפילו אם העדים ראו ההלואה, דהא כל מי שראה בשטר אינו יכול להעיד מתוכו שזה לוח מזה, דהא כל זמן שלא נמסר ליד המלוה לא הוי שטר, ואימר כתב ליתן ולא נתן, ושפיר כתב הרי"ף דלא הוי סהדותא כלל עד אחר שנמסר ליד המלוה, דאז חשיב ההגדה שבשטר הגדה, דאחר שהוא ביד המלוה, כל מי שרואה אותו ביד המלוה יודע שזה נתחייב לו מנה. אבל כל זמן שלא נמסר ליד המלוה לא אמרינן כיון דעדיו בחתומיו זכין לו למפרע, הוי כאילו נחקרה עדותן למפרע, קמ"ל הרי"ף דלא אמרינן כך, דכל זמן שהשטר ביד העדים לא אמרינן דהוי כנחקרה עדותן כלל, וכן בשטר קדושין דמיירי בשטר שמקדש אותה בשטר זה, ושטר כזה נכתב בלשון הבעל ולא בלשון העדים, ולא כתוב בו רק בלשון אנא פלוני בן פלוני מקדש אותך, כמו שכותבין בגט דבעינן ספר מקנה כמ"ש הר"ן בפ"ק דקדושין [ה' ע"א מדפי הרי"ף ד"ה וכתב], וכל זמן שלא נמסר בידה אינה מקודשת, ג"כ לא הוי הגדת עדות כל זמן שהוא ביד העדים, דהא אפילו אחר שנתקדשה בשטר זה כבר, אפילו מי שרואה שטר זה ביד העדים אינו יכול להגיד שנתקדשה דאימר לא נמסר לידה עדיין, ולא נתקדשה עדיין, ולא הוי סהדותא עד שהוא ביד האשה דאז הוי עדות ממש, דכשרואין אותו בידה, יכול להעיד שנתקדשה.

והא דאמר בש"ס הטעם משום מפי כתבם ולא אמר סתם דאי לא דכירי ממילא אין כאן עדות כלל על הקדושין דאימר כתב לקדש ולא קידש, דבזה אין חשש כלל, דודאי לא יבואו להעיד כשלא יזכרו גוף הקדושין מחשש הנ"ל, רק החשש הוא דילמא יזכרו מגוף הקדושין רק שלא יזכרו הזמן ויבואו להעיד, ובאמת כשהוא בידם ואין הגדתן מועילה למי שרואה בתוכו, לא נכתב השטר לשהדותא כלל ואסורין להעיד שום דבר מתוך השטר. רק שהיה קשה להרמב"ן והראב"ד דהא כיון שהשטר היה ביד אשה פעם אחת כשנתקדשה בו ואז היה כנחקרה עדותו, וממילא הוי השטר כאילו הגידו בב"ד, ומה בכך שהוא ביד העדים בפקדון. לזה מתרצים כיון דלא ניתקן שיהיה לראיה כלל דהא מחויב שיהיה מונח ביד העדים, וכשהוא ביד העדים אין יודעים מתוכו מאומה מהמעשה והוי כאילו לא ניתקן שיהיה לראיה כלל, ומש"ה לא נחשב הגדה שבשטר עדות לראיה כלל, וזה ג"כ כונת הרי"ף במ"ש דאי בעי כבשיה לשטרי וכו', היינו שאם היו כובשין את השטר שלא ימסרו למלוה, אף שהיו מראין אותו לכל אדם, לא היה שום אדם יודע מהמעשה. אבל בשטר הקנאה וכיוצא שאין מחוסרים נתינה לבעליו, ואף אם יכבשו השטר מליתנו להמלוה מ"מ מי שיראה להשטר יכול להעיד על המעשה, הוי הגדה שבשטר עדות גמורה, ולזה לא היה יכול המחבר להעתיק דברי הרי"ף לעיל גבי זכירת העדים דלא נ"מ לדינא, דבשטר הקנאה אף הרי"ף מודה דהוי עדות לפי מאי דקיי"ל דבשטר הקנאה לא בעינן מטא לידיה כמבואר בש"ך סימן ל"ט [סקל"ט], ובשטרי דלאו הקנאה ודאי כשאין זוכרין אם צוה למסרו, השטר בטל, דהוי כמצא אצלו ואינו יודע מה טיבו, משא"כ הכא בחתם בשטר עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו והוא ביד העדים שיוודעים מה טיבו, ומ"מ אסור ליתן לו השטר, דמיירי בשטר דלאו הקנאה, וכיון דלא הוי עדות עד שנמסר לידו ואז הוא קרוב, פסול השטר, ואפשר דכו"ע מודים בהא. ועוד נראה, דהא הר"ן בפרק המגרש [גיטין מ"ח ע"א מדפי הרי"ף] כתב, דאף דקיי"ל עדי מסירה כרתי מ"מ כשר בעדי חתימה לבד, דעדי חתימה מטעם מסירה הם כורתין, דכשמוסר לידה בעדי חתימה הוי כמעידין בשעת מסירה על המסירה, דהוי כמסור אז לפנייהם, וא"כ כשהוא קרוב בשעת מסירה הוי כמו שאין כאן עדי מסירה כלל בשעת מסירה, אבל בשטר הקנאה נראה דאף הרי"ף מודה ואין כאן מחלוקת.

Contrast the Netivot's explanation of Shtarot with that of R 'Chaim .